

Sygn. akt III KK 72/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Rafał Malarski (sprawozdawca)

SSA del. do SN Stanisław Stankiewicz

Protokolant Jolanta Włostowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga,  
w sprawie S. C.

oskarżonego z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 3 czerwca 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od postanowienia Sądu Rejonowego w S.

z dnia 19 listopada 2014 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi  
Rejonowemu do ponownego rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Prokurator oskarżył S. C. o popełnienie w dniu 17 kwietnia 2014 r. dwóch występków – prowadzenia ciągnika rolniczego w stanie nietrzeźwości w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo (art. 178a § 4 k.k.) oraz spowodowania wypadku w komunikacji w stanie nietrzeźwości, w wyniku którego D. R. doznała uszczerbku na zdrowiu średniego stopnia (art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.).

Przed rozpoczęciem przewodu sądowego pokrzywdzona D. R. cofnęła wniosek o ściganie czynu zakwalifikowanego z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. Sąd Rejonowych, postanowieniem z 19 listopada 2014 r., na podstawie art. 12

§ 3 k.p.k. wyraził zgodę na cofnięcie wniosku i na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. oraz art. 177 § 3 k.k. umorzył w tym zakresie postępowanie. Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 18 grudnia 2014 r.

Kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. na niekorzyść oskarżonego złożył Prokurator Generalny. Zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie art. 177 § 3 k.k. w zw. z art. 115 § 11 k.k., polegające na niezasadnym uznaniu pokrzywdzonej za osobę najbliższą dla oskarżonego, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się w całości zasadna.

Na wstępie warto stwierdzić, że przestępstwo określone w art. 177 § 1 k.k. należy do kategorii przestępstw względnie wnioskowych, albowiem – jak stanowi § 3 tego przepisu – jego ściganie, gdy pokrzywdzonym jest „wyłącznie osoba najbliższa”, następuje na jej wniosek. Wskazany występki z art. 177 § 1 k.k. – w zakresie określonym w jego § 3 – pozostaje przestępstwem wnioskowym również wtedy, gdy zostanie popełniony w warunkach określonych w art. 178 k.k. Chodzi o to, że norma materialno-prawna z art. 178 k.k. nie zawiera znamion odrębnego typu przestępstwa, lecz określa okoliczności powodujące surowszą odpowiedzialność sprawców przestępstw z art. 173, 174 lub 177 k.k., którzy popełnili je w określonych warunkach (zob. wyrok SN z 4 sierpnia 2010 r., III KK 5/10).

Definicję osoby najbliższej zawiera art. 115 § 11 k.k. Ma ona co do zasady charakter formalny, bowiem nie jest uzależniona od istnienia między osobami wymienionymi w tym przepisie pozytywnych więzi emocjonalnych. Do kręgu znaczeniowego osoby najbliższej włączonych zostało pięć kategorii osób, a mianowicie:

1. małżonkowie;
2. krewni w linii prostej, to jest wstępni (rodzice, dziadkowie) oraz zstępni (dzieci, wnuki);
3. krewni w linii bocznej, to jest rodzeństwo, również przyrodnie;
4. powinowaci w tej samej linii lub stopniu, a zatem:

1. w linii prostej, to jest wstępni, czyli mąż matki (ojczym), mąż babki oraz żona ojca (macocha), żona dziadka, jak również rodzice, dziadkowie małżonka, jak i wstępni (zięć, synowa, pasierb),
2. w linii bocznej, to jest rodzeństwo małżonka (szwagier, bratowa);
3. osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonkowie; a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu (chodzi w tym ostatnim wypadku o wspólne pożycie psychiczne i fizyczne oraz o wspólnotę ekonomiczną).

Dalsze pokrewieństwo, nawet gdy więzy krwi są niekwestionowane, nie uprawnia na gruncie prawa karnego do przyjęcia stosunku bliskości, który – między innymi – uzależniałby ściganie sprawcy średniego wypadku w komunikacji od wniosku ofiary. Oznacza to, że **rodzeństwo stryjeczne, które można określić jako zstępnych rodzeństwa, nie wchodzi do kręgu osób najbliższych w rozumieniu art. 115 § 11 k.k.**

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy i zakładając prawidłowość ustalenia, że ojciec pokrzywdzonej D. R. i ojciec oskarżonego S. C. byli rodzonymi braćmi (k. 164), należało stwierdzić: skoro ofiarą wypadku komunikacyjnego, który miał miejsce w dniu 17 kwietnia 2014 r., nie była osoba najbliższa dla sprawcy w rozumieniu art. 115 § 11 k.k., to przestępstwo to nie miało charakteru względnie wnioskowego i podlegało ściganiu z urzędu. Siłą rzeczy pokrzywdzonej nie przysługiwało uprawnienie przewidziane w art. 12 § 3 k.p.k. Postąpienie Sądu właściwego, polegające na wydaniu w dniu 19 listopada 2014 r. postanowienia umarzającego postępowanie, stanowiło zatem – jak trafnie określił to Prokurator Generalny – rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa wskazanego w kasacji (art. 523 § 1 k.p.k.).

Dlatego Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania (art. 537 § 2 k.p.k.).